

מסורת הש"ם

(א) עדיו' פ"א מ"ט מע"ש פ"ב מ"ח בכורות נ"ג (ב) עדיות פ"א (מ"ו) מע"ש פ"ב (מ"ט), (ג) עדיות שם מ"ט מע"ש שם מ"ח בכורות נח" (ד) כס"א ולכשיאכלם,

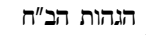
תורה אור השלם

1 ונתתה בקסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר יי אלהיך בו;

דברים יד כה

2 ונתתה הכסף בכל אשר תאזר נפשך בבקר ובצאן וביון ובשקר ובכל אשר תשאִלךְ נפשך ואבלתָ שם לפני יי אלהיך ושמחת אתה ודביתך;

דברים יד כו

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ככל וכו' שכלל פעם משתכר השודלחני ונמלא;

גליון הש"ם

גכ' הפורט סלע ממועות מע"ש. עיין לקמן דף נג ע"ה תוס' ד"ה דלמא אחי;

מוסף רש"י

הפורט סלע ממועות מעשר שני. ממני מעות מעשר שני, שהיו לו פרוטות ורואה להחליפן בסלעי כסף מפני משוי הדרך (בכורות יג).

אסור ללוות דינר בדינר. שמא יוקירו ויבא לידי רבית וצדינר זהב קאמר כדמפרש ואזיל: **לעולם אימא לך ר' יוחנן** **הוא דאמר דברי הכל מחללינן**. דלגבי פירא טבעא הוי: **כיון דלענין מקח וממכר שויוהו רבנן כי פירא**. כדתנן (לעיל דף מד). הזהב קונה את הכסף: **הכי נמי מסתברא**. דרבי

יוחנן הוא דאמר מחללינן: **הפורט סלע ממועות מעשר שני**. מי שיש לו מעות נחשת של מעשר שני וצא לפורטן בסלע כסף להעלות לירושלים מפני משאוי הדרך: **צ"ש אומרים ככל הסלע מעות**. אס צא לפורטן יפרוט כולן ויתן מעות בשביל כל הסלע: **וצ"ה אומרים**. לא יפרוט לקנות צרכי סעודה ואס ירואו הכל אצל שולחני לפרוט יוקירו הפרוטות ונמלא מעשר שני נפסד לפיקך ישאו פרוטות עמהן להוציא במקלת לכשילוו! יפרוט הכסף שצידו מעט מעט: **השאל לצ"ש כו'**. דמדקתני ממועות מעשר שני ש"מ חילל פירות על הפרוטות: **לגבי דהבא מיבעיא**. דמחללין פירות. ותיזנתא דמ"ד אף צפיתא על דינרין מחלוקת: **הכסף וזרת הכסף והלכת (דברים יד): כסף ראשון**. שחללת הפירות עליהם אתה צריך לצור צידך ולהוליך ולא שחלל אותו כסף על כסף אחר: **הכסף כסף ריבה**. כסף יתירא כתיב בצרפשה: **אף צפירות על דינרין מחלוקת**. וטעמא דצ"ש משום דדהבא פירא הוא ולא מתחלל עליה מעשר: **ולמ"ד בסלעין על דינרין**. דוקא פליגי וטעמא דצ"ש משום כסף שני הוי ולא משום דדהבא פירא הוא: **אדמיפלגי בסלעין על דינרין**. שיש לטעות ולומר טעמא משום דדהבא חשיב ליה פירא הוא ניפלגו בסלעין על סלעין ששיניהם של כסף: הוה **אמינא**. בסלעין על סלעין הוא דפליג בית הלל עלייהו דלית להו כסף ראשון ולא כסף שני: **אצל בסלעין על דינרין אימא מודו להו**. דלא מיתחלי משום דדהבא פירא הוא קמ"ל: ה"ג **הפורט סלע של מעשר שני צירושלים**. שהיה מחליף סלעים שצידו ונטול פרוטות להוציאם לצרכי סעודות מעשר: **צום שמאי אומרים**. אס צא להחליף כל הסלעין שצידו צמעות יחליף: **וצ"ה אומרים**. לא יחליף אלא חציין שמא לא ישהה צעיר עד שיוציא את כולן ויפקיד צעיר עד רגל אחר והפרוטות מתעפשות ואס יחזור ויחליפם בסלעין נמלא שולחני משתכר שתי פעמים ומעשר שני נפסד: **ת"ש**. מההיא קמייחא דלא מיירי צירושלים דמחליף פרוטות ונטול סלע:

מעשר שני שנתעברו מציא בסלע מעות ומחלל עליהם מפני שאמרו מחללין כסף על נחשת מדוחק ופרש"י אצל לא יקח אחד מהסלעין ויאמר אס מעשר הוא מוטב ואס לאו חצירו יהא מחולל עליו משום דאין מחללין כסף על כסף אפילו מדוחק וי"ל דהתם הסלעים שזין זה כזה ולכך אין מחללין אצל מטבע שאינו חריף על החריף מחללין אי נמי אחיא כר' מאיר דתנן (שם מ"ח) בתר צבא דהפורט סלע אין מחללין כסף על כסף דצרי ר' מאיר וחכמים מתיירין ^[פסיתו שם בנמס' מעשר שני לא נמלא כן וע"ש בכור"ט שכמד דטוסחא אחרת היטה לפניהם]:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מה.

לַגְבִּי נִפְשִׁיָּהּ מִי אֵיבָא לַמִּדָּה לֹאֹ טַבְעָא הוּא. וא"ת א"כ היכי מוכח לעיל (דף מד:) דרבי חייל סבר דהבא הוי טבעא דלמא היינו דוקא לגבי נפשיה ולא לגבי כספא וי"ל דלעיל סבר כמסקנא דהכא דאי לענין מקח וממכר פירא הוי לגבי הלוואה נמי פירא הוי:

אֵלֶּא דב"ש. ולא שיקצור כמותו אלא אלייביהו קאמר אי נמי ר' יוחנן סבר לה כמתני' דהזהב קונה את הכסף:

ושאני האוואה. השתא מזי מיירי דדינר כסף וכצית הלל וא"ת היכי מוכח צסמוך ה"נ מסתברא דר' יוחנן דאמר מחללין מדאמר ר' יוחנן אע"פ שאמרו אסור ללוות דינר דדינר אצל מחללין מעשר שני עליו מנ"ל דאיירי דדינר זהב וכצית שמאי דלמא דדינר כסף וכצ"ה וי"ל דעל כרחק דדינר זהב איירי דאי צשל כסף ולצית הלל פשיטא דמחללין דמתניתין היא (מע"ש פ"ב מ"ו) לא יעשה סלעין דינרי זהב א"כ אותן סלעין חילל פירות עליהן ולצ"ש דוקא אסור ללוות דצברי דהבא פירא הוי אצל לצ"ה מותר ללוות דדהבא טבעא הוי דהא מחללין סלעין עליו ולצ"ש נמי הוי טבעא לחלל פירות עליו וכן לקמן (דף מח.) ר"ש אומר אין דינר זהב קונה טלית אלאמא לגבי פירא טבעא הוי ואפילו לגבי כספא מקרי טבעא דשמא מילדותו מסתברא ומיהו ר"ס פירש דהכי אמר רב האי גאון דדהבא פירא הוי לכל מילי ושמא צימני האמוראים היה זהב יוצא צהוצאה והוה טבעא וצימני הגאון לא היה יוצא כלל ולכן אמר דהבא פירא:

בבבא הסלע מעות. רש"י פי' טעם דצרי צ"ה וצדצרי צ"ש לא נתן טעם משמע לצ"ש יכול לעשות מה שירצה וכן לקמן בהפורט סלע צירושלים וקשה דצמסכת עדיות (פ"א מ"ט) תני להו צהדי דצרים דצ"ש לחומרלא והוי ליה למתניניהו צהדי קולי צ"ש לכן נראה דצ"ש דוקא ככל הסלע קאמרי ולא יחליף צ' וג' פעמים שכלל פעם משתכר ^(ה) החנוני ונמלא מפסיד מעשר שני ועי"ל דהכא דוקא יתן ככל הסלע מעות שלא יתעפשו בדרך קודם שיגיע שם:

לַפְּלָגִי בַּסִּלְעִים עַל סִלְעִים. ריב"ן ל"ג ליה דאמאי יחלל על סלעין אחרים מיהו הא לא קשיא שהראשונים אינם חריפים להוציאם צירושלים כמו השניים שהם מטבע אחר והא דאמר בהגחל [קמחא] (צ"ק דף יג:) התקינו שיהו כל המעות שיגיע שם: **לַפְּלָגִי בַּסִּלְעִים עַל סִלְעִים**. ריב"ן ל"ג ליה דאמאי יחלל על סלעין אחרים מיהו הא לא קשיא שהראשונים אינם חריפים להוציאם צירושלים כמו השניים שהם מטבע אחר והא דאמר בהגחל [קמחא] (צ"ק דף יג:) התקינו שיהו כל המעות שיגיע שם: **השתא כספא לגבי פרימי מחללין**. הא פשיטא ליה שיש חלוק צין ירושלים לחוץ לירושלים עיקר חלול הוא פירות על פריטי או על סלעים כדי להקל משאו וצירושלים עיקר החלול הוא כסף על פירות כדי לאכלס או על פריטי כדי לקנות צהם צורך אכילה ולכך לא פריך מינה לנישנא קמא ולא למ"ד אף צפירות על דינרין מחלוקת ופליגי אי דהבא פירא הוי אי לאו ולא פריך אלא למ"ד דטעמייהו דצ"ש משום כסף ראשון ולא כסף שני דלענין ראשון ושני סבור שאין לחלק צין מוץ ירושלים לחוצה לה: **בבבא אשר תאווה נפשך**. ואס תאמר והא צענין פרי מפרי וגדולי קרקע וי"ל דלא ממעטינן אלא מים ומלא אצל לא פרוטה דצפרוטה קונה צקר ואין דהוו פרי מפרי: אין

עין משפט ונר מצוה

יא א ב טושיע י"ד סי' קסב סעי' א':

יב ג מ"י פ"ה מה'א מעשר שני ה"י ד':

יג ד מ"י שם פ"ד ה'ג ה ועי' דר"ש פ"א דנמאי

משנה ב':

יד ה מ"י פ"ה שם ה'ג יד:

רבינו הגנאל

על דינרין מחלוקת דאמר ר' יוחנן אסור ללוות דינר בדינר ומיתסברא דינר של זהב בדינר של זהב ואליבא דב"ש דסבירי דהבא פירא הוא והוה ליה כסאה בסאה ואסור. ואילו עמדה החלכה בכך היינו מקשין וכו' ר' יוחנן כב"ש אמרה לשמעתיה אלא כיון דנודחת לא חושש לה דהרציעין הכי לא לעולם ר' יוחנן דאמר פירות על אסר הלוואת דינר בדינר משום דחזו דלענין מקח וממכר שוויה כפירא דתנן דההב קונה את הכסף גם הוא לענין הלוואה משום חומרא דרבית עשאו כפירא ואסר. אבל לגבי פירא לעולם טיבעא הוי. ואמרי' הכי נמי הוי ומחללין מעשר שני בדינרי זהב ואצ"ג דאסר ללוות דינר בדינר. ת"ש (א) מעשר שני ניתן לאכילה ולשתיה ולטיכה וכו' ותנן הפורט סלע של מעשר שני בירושלים ב"ש אומרים בכל הסלע מעות. וב"ה אומרים בשקל כסף ובשקל מעות פי' מעות הללו פריטי אינון ופשוטה היא ואסיקנא אלא דכולי עלמא הכסף כסף ריבה ואפי' כסף שני פי' אפי' הכסף שהוא דמי מעשר שני מותר לפורטו בכסף אחר שנא' וצרת הכסף ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך והוה כסף כסף ריבה. ואי איתמר הכי איתמר ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר בסלעין על דינרין מחלוקת

(א) צ"ל בפרק מעשר שני וכו' ולמיהו תנן הפסוק סלע וכו'.